

הנחש, בגללה נאמר ותקח מפריו ותאכל. כאן הסוד של חנה, ותתן גם לאישה עמה ויאכל, גם - לרבות, ואחר כך ראה אותו שהתחרט, כמו שנאמר גדול עוני מנשוא, ובשביל זה קניתי איש את יהו"ה. כאן רמז קיני חותן משה שעתידי לחזור בתשובה ולקבל אות הברית. זהו שכתוב וישם יהו"ה לקין אות, אות ברית מילה להגן עליו.

ומשום זה ותוסף ללדת את אחיו את הבל, מה זה ותוסף? אלא סוד הדבר - ולא יסף עוד לדעתה, בגלל אותה וזהה שיצאה ממנו, וראה התפשטותו בכל דור. כיון שראה את הבל, שהתפשטותו בכל דור לטוב, אמר ותוסף ללדת, היא הוסיפה כמה קרבת וכן תחננונים וכמה בכיות בשבילו, כיון שהוא היה עתיד לטהר את הזנה שלו מן העולם, והרי קהלת אמר יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. כאן התגלה צדיק ורע לו רשע וטוב לו, יש הבל ויש הבל, ועליהם נאמר לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, בשגם זה הבל, והרי פשוהו בשגם זה משה, משה זה שת, והוא שם, והוא הבל, והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלוש עם גבר. וסוד הדבר - איה השם בקרב, שהוא מה שמו, וזה האדם שהוא רביעי, ובשבילו נאמר ועל ארבעה לא אשיכנו, לא אשיכנו יותר בגלגול. כיון שגח בו אביו שהוא אדם, באותו זמן נודע מה שמו ומה שם בנו כי תדע, וזהו הסוד של מה שמו מה אמר אליהם, וזוהי מרפכה שלמה, ש שלש חיות שרוכב עליהם מ"ה,

ותקח מפריו ותאכל, הכא רזא דחנה ותתן גם לאישה עמה ויאכל גם לרבות, ולכתר חזא ליה דאתחרט כמה דאת אמר (שם ד יג) גדול עוני מנשוא, ובגין דא (שם ב) קניתי איש את יהו"ה, הכא רמיז קני חותן משה, דעתיד לאהדרא בתשובה ולקבלא את ברית, הדא הוא דכתיב (שם טו) וישם יהו"ה לקין אות, אות ברית מילה לאגנא עליה.

ובגין דא ותוסף ללדת את אחיו את הבל, מאי ותוסף אלא רזא דמלה ולא יסף עוד לדעתה (שם לח כו), בגין ההוא זיהמא דנפיק מגייה, וחמא אתפשטותיה בכל דרא, כיון דחמא להבל דאתפשטותיה בכל דרא לטב, אמר ותוסף ללדת, אוסיפת איהי כמה קרבתין וכמה תחננונין וכמה בכיין בגיניה, כיון דאיהו היה עתיד לדפאה זיהמא דיליה מעלמא, והא קהלת אמר (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, הכא אתגלי צדיק ורע לו רשע וטוב לו, אית הבל, ואית הבל ועליהו אתמר (שם י ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו, בשגם זה הבל, והא אוקמוהו בשגם זה משה, משה זה שת, ואיהו שם, ואיהו הבל, והן כל אלה יפעל א"ל פעמים שלש עם גבר.

ורזא דמלה (ישעיה סג יא) איה השם בקרב, דאיהו (שמות ג יג) מה שמו, ודא אדם דאיהו רביעאה, ובגיניה אתמר (עמוס ב ו) ועל ארבעה לא אשיכנו, לא אשיכנו בגלגולא יתיר, כיון דנח ביה אבוי דאיהו אדם, ביהוה זמנא אשתמודע (משלי ל ד) מה שמו ומה שם בנו כי תדע, ודא איהו רזא מה שמו מה אמר אליהם, ודא איהו מרפכתא שלימא, שתלת

ועליהם נאמר הן כל אלה יפעל
א"ל פּעֲמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר: וְתוֹסֵף
לְלַדֵּת אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל, אוֹי
לְעוֹלָם שֵׁשׁ לָהֶם עֵינַיִם וְלֹא
רוֹאִים, אֲזַנַיִם וְלֹא שׁוֹמְעִים אֶת
סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְהוֹלְכִים אַחֵר
הַבְּצַע שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. בֹּא וּרְאֵה,
קִיָּן הוּא יֵצֵר הָרַע, הַבֵּל יֵצֵר
הַטּוֹב, הַבֵּל הוּא הַלֵּב, וְהֵם שְׁנֵי
בְּתֵי הַלֵּב, זֶהוּ שֶׁפְּתוּב לֵב חָכֵם
לִימִינוֹ לֵב כְּסִיל לְשִׁמְאֵלוֹ, לֵב
חָכֵם לִימִינוֹ זֶה הַבֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ
וְתוֹסֵף לְלַדֵּת אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל,
הוּא תוֹסֵפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קִיָּן הוּא
רוּחַ הַטְּמֵאָה, שֶׁהוּא גּוֹרֵעַ וְלֹא
מוֹסִיף, קִיָּן הַגּוֹיִף, קִיָּן לְשִׁנְיָהֶם,
וּבְשִׁבִילָהּ נֶאֱמַר אֵל תִּסְתַּפֵּן
בְּקִנְיָן אֶלֶּא בְּמַה שֵׁשׁ בּוֹ. וְדַאי
קִיָּן הוּא הַלֵּב, שֶׁהוּא קִלְפַת
הָאֵגוּז, לֹא אוֹתוֹ שֶׁלְמַעֲלָה שֶׁהוּא
פְּרִי עֵץ הַחַיִּים, וּמְשׁוּם שֶׁהִקִּין
הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ טוֹב וְרַע, נֶאֱמַר בּוֹ
וּמַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעוֹבְרַת אוֹתָהּ הִקְלִיפָהּ
מִהָאֵגוּז, הַפְּרִי שֶׁנִּקְרָא מִיִּתָּהּ
וְחַיִּים, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הַבֵּל טוֹב
וְהַבֵּל רַע, הַהַבֵּל שֶׁל הַתּוֹרָה
שֶׁהוּא לְהַב, עָלָיו נֶאֱמַר קוֹל
יְהוָה חֲצַב לְהַבּוֹת אֵשׁ, וְזוֹ הִ'
שֶׁל מֹשֶׁה, מ' מֹשֶׁה, ש' שֵׁת,
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ כִּי מִן הַפָּיִם מְשִׁיתָהוּ,
ש' שֵׁם, וְלֹא לְחִנָּם הִיָּה שֵׁם קוֹבֵעַ
מְדַרְשׁוֹת בַּתּוֹרָה, וְהִיָּה שֵׁת,
הַסִּיּוּם שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת
בְּגִלָּל כֹּל שֶׁתָּה תַחַת רִגְלָיו.

וְהַבֵּל מִצַּד הַיְמִין הוּא כּוֹלָל
שְׁבַעַת הַבָּלִים, וְהֵם אַבְגִּית"ן
וְכוּ', שֵׁשׁ עוֹלָיִם, שֶׁהֵם לְהַבִּים
בְּשֵׁשׁ טְבַעוֹת הַקְּנָה, וְהַבֵּל שֶׁל
הַפָּה שְׁבִיעִי, וּכְנֻגָדָם אָמַר דּוֹד
שְׁבַעַת קוֹלוֹת שֶׁל הַבּוֹ לִיהוּ"ה
בְּנֵי אֱלִים, וְעַל שְׁבַע הַלָּלוֹ נֶאֱמַר
(תהלים

חִיוּן, דְּרָכִיב עֲלֵייהוּ מ"ה, וְעֲלֵייהוּ אֶתְמַר הֵן
כֹּל אֱלֹהִים יִפְעַל א"ל (דף קיז ע"ב) פְּעֲמִים שְׁלֹשׁ
עִם גָּבֵר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית ד ב)
אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל, וְוִי לְעֲלֵמָא דְאִית לּוֹן
עֵינַיִן וְלֹא חֲזָאן, אוֹדְנִין וְלֹא שְׁמַעִין בְּרִזִּין
דְּאוּרִייתָא, וְאֲזַלִּין בְּתַר בְּצַעִין דְּהַאי עֲלֵמָא,
תָּא חֲזִי קִיָּן אִיהוּ יֵצֵר הָרַע, הַבֵּל יֵצֵר הַטּוֹב,
הַבֵּל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִינוּן תְּרִי בְּתֵי לְבָא, הַדָּא
הוּא דְכְּתִיב (קהלת י ב) לֵב חָכֵם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל
לְשִׁמְאֵלוֹ, לֵב חָכֵם לִימִינוֹ דָּא הַבֵּל, דְּאֶתְמַר
בִּיהּ וְתוֹסֵף לְלַדֵּת אֶת אָחִיו אֶת הַבֵּל, אִיהוּ
תוֹסֵפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קִיָּן אִיהוּ רוּחַ הַטְּמֵאָה
דְּאִיהוּ גֹרֵעַ וְלֹא אוֹסִיף, קִיָּן גּוֹפָא, קִיָּן
לְתַרוּייהוּ, וּבְגִינָה אֶתְמַר אֵל תִּסְתַּפֵּל בְּקִנְיָן
אֶלֶּא בְּמַה דְאִית בִּיהּ, וְדַאי קִיָּן אִיהוּ לְבָא,
דְּאִיהוּ קְלִיפָה דְּאֵגוּזָא, לֹא הוּא דְלַעֲיֵלָא
דְּאִיהוּ אִיבָא דְאִילָנָא דְחַיִּי, וּבְגִיָּן דְּהַאי קִיָּן
אִית בִּיהּ טַב וּבִישׁ, אֶתְמַר בִּיהּ (בראשית ב יז) וּמַעַץ
הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד דְּאֶתְעַבֵּר
הִיָּא קְלִיפָה מְנִיָּה דְּאֵגוּזָא, אִיבָא אֶתְקַרִּי
מִיִּתָּהּ וְחַיִּי אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הַבֵּל טַב וְהַבֵּל בִּישׁ,
הַבֵּל דְּאוּרִייתָא דְאִיהוּ לְהַב, עֲלָה אֶתְמַר (תהלים
כ ט ז) קוֹל יְהוָה חֲצַב לְהַבּוֹת אֵשׁ, וְדָא הִ'
דְּמֹשֶׁה, מ' מֹשֶׁה, ש' שֵׁת, דְּאֶתְמַר בִּיהּ (שמות
כ ב) כִּי מִן הַפָּיִם מְשִׁיתָהוּ, ש' שֵׁם, וְלֹא לְמַגְנָא
הָוָה שֵׁם קוֹבֵעַ מְדַרְשׁוֹת בְּאוּרִייתָא, וְהוּוּה שֵׁת
סִיּוּמָא דְאֶלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת בְּגִיָּן (תהלים ח ז) כֹּל
שֶׁתָּה תַחַת רִגְלָיו.

וְהַבֵּל מִסְטָרָא דִימִינָא אִיהוּ כְּלִיל ז' הַבָּלִים,
וְאִינוּן אַבְגִּית"ן וְכוּ', שֵׁת סְלִקִּין,
דְּאִינוּן לְהַבִּים בְּשֵׁת עֲזָקָאן דְּקִנְיָה, וְהַבֵּל דְּפָה
שְׁבִיעָאָה, וְלִקְבֻלֵייהוּ אָמַר דּוֹד שְׁבַע קִלְיָן דְּהַבּוֹ לִיהוּ"ה בְּנֵי אֱלִים (תהלים